

Szerkesztési iroda:

Kassa, főutca 84. sz. a.
hová a lap szellemi részét
illető közlemények kü-
ldendők.

Kéziratok vissza nem
adatnak.

hírmentes leveleket
fogadunk el.

semmit sem közlünk, ha
nem tudjuk, kitől jön.

SZINÉSZETI KÖZLÖNY

A VIDÉKI SZINÉSZET ÉRDEKEIT KÉPVISELŐ HETILAP.

Megjelenik minden vasárnap.

Felölős szerkesztő: Báthory Románosik Mihály.

Kiadóhivatal:

Kassa, főutca 84. sz. a.
hová az előfizetési díjak
küldendők.

Előfizetési feltételek:

helyben házhoz hordva, vagy
vidékre postán küldve:
Égész évre... 6 frt — kr.
Fél évre... 3 frt — kr.
Negyed évre... 1 frt 50 kr.
Két hóra... 1 frt — kr.

Előfizetések bármely nap-
tól elfogadtnak.

Nyílt-tér soronként 20 kr.
nyílttéri díjak előre fizetendők

Előfizetési felhívás,

„Színészeti Közlöny“

czimű hetilapra.

Előfizetési ár:

Felévre 3 frt
Negyedévre 1 „ 50 kr.
Két hóra 1 „

Lapunk ez évnegyed végéig kilencz hónapos lesz. Nem nagy idő ugyan, de elég tekintélyes, egy oly szini-szaklap életében, melynek nehéz harezokat kellett vivni a létért s mely még most sem áll ott, hogy róla elmondhatnók: jövője biztosítva van.

Lapunk iránya ismeretes; születésétől fogva a vidéki színészet érdekeinek tántoríthatatlan harezosa volt s az is fog maradni. Lapunk gazdag tartalmáról meggyőződhetnek mindazok, kik az eddig megjelent számokat áttekintik.

De hogy kitűzött feladatunknak a jövőben is sikeresen megfelelhessünk, az anyagi pártolás okvetlenül szükséges, mivel a lap kiállítása tetemes költséggel van összekötve. Köszönet az eddigi támogatásért s ujjalag kérjük azt jövőre is. Nekünk főelőrekvésünk leend, hogy tisztelt olvasóink pártolását ezenül is kiérdemeljük. — Egyszersmind kérjük a hátralékok szives beküldését.

Tisztelettel a szerkesztőség.

Lépjünk a tettek mezejére!

Utolsó czikk.

III.

Megelőző czikkeimben hangsúlyoztam, hogy egyik legfontosabb feladata a k. ig.-tanácsnak oda működni, mikép a szintársulatok subventióban részesüljenek.

Meg vagyok győződve, hogy e tekintetben nem egyedül állok eszmével, hanem többek óhaját tolmácsolom. A kivitelésősége is oly közel áll, hogy vállvetve, erős akarattal sikerülend megnyerni e részben a szinpártoló közönség támogatását. Csak kezdeményező legyen. Mert ha egy megpendített életrevaló eszme élen oly kezdeményezők állanak, kik nem rettennek vissza az eshetőleges megtámadások és akadályoktól, bármily szövevényes legyen is a terv kivitele: kitartással, buzgalommal, szerenéses megoldást nyer az, s előbb-utóbb elérik kitűzött céljukat.

Teremtünk minden kerületben állandó szinházi alapot! Ez volna a kiinduló pont. De hogy ezt elérhessük, a közp. ig.-tanács által, a felhívás kibocsátása után — mint már előbb is mondtam, — felkérendők volnának egy külön levélben a városi hatóságok, hogy alakítsanak saját körükben egy szinbizottságot (természetesen a melyik városban még nincs,) melynek hatásköre kiterjedne a szomszédvárosokra is.

Ma már az ország majd minden nagyobb városában létezik szinpártoló egyesület, de melyek fájdalom, egy-kettő kivételével, csak névleg fungálnak. A szinházi pályázatok kihirdetésén, és a pályázatot elnyert igazgatónak szerződése megkötésén kívül, vajmi keveset lendítenek a szinügyön. A kisebb városok közül dicséretes példával megy elől Besztercebánya. Az ottani szini-egylet már jövő októbertől kezdve három hóra, biztosítja a városukban működő társulat existenciáját, azonkívül havisegélyt is ad; a szinházat díj nélkül engedti át s a fűtést a társulat ingyen kapja. Óhajandó

volna azonban, ha a szinpártoló egylet a kerülete mellék városaira is kiterjesztené figyelmét s tekintélyenél fogva oda hatna, hogy az anyaváros társulata, mindenütt kellő pártolásban részesüljön.

Örömmel értesültünk, hogy e tekintetben Veszprém városa is életjelt ad magáról és szükségét látja egy városi állandó szini-bizottság alakításának, melynek feladata lesz városuk szinügyét kezeibe véve, az iránt szélesebb körű érdeklődést előidézni a társadalom minden rétegében. Az eszmét felkarolták, s reméljük, hogy „az ige mielőbb testté“ válik.

Az egyes kerületek igazgatói, az illető városok e nemű gondoskodását joggal megérdemlik. Ezek után az a kérdés, miként teremtsünk állandó szinházi-alapot?

Véleményem szerint, ha minden város, a közmivelődségi czélokra szánt alapból, — milyennel minden város rendelkezik, — a társulat létszámához képest 200—300—800 frt subventióban részesítené a színészetet. De a segélyt csak azon esetben kapná meg a társulat, ha a városban időzésük alatt oly kevés napi jövedelem folyna be, hogy még a biztosított bérleten kívül is anynyi deficit mutatkoznék, mely miatt a társulat kimozdulása megnehezítve volna. Máskülönbén a segélyösszeg nem adatnék ki, hanem visszatartatnék azon esetre, ha például a kerület mellékvárosaiiban való működésük alatt, igénybe volnának kénytelenek venni. Ha erre sem volna szükség, ugy a megszávozott segély kamatoztatnék. — Így minden társulat existenciája biztosítva volna. Kassa jelenleg ezer frt segélyt ad, Székesfehérvár 500; Nyitra, Pécs szintén segélyezi a színészeket, miért ne követhetnék e szép példát a többi városok is?

A győri szinpártoló egylet a lefolyt téli sason végén, lelkes felhívást bocsátott ki, a helybeli és a kerület többi városainak közönségéhez, melynek ritka szép eredménye volt. A társulat évi deficitjének fedezésére, illetve a magyar színészet ügyének emelésére eszközölt gyűjtésekből, közel ezer forint folyt be.

Vagy fogadjuk el Hia dor indítványát.

Hány család, hány község tart estélyeket jótékonyezelőkre! — Jövőre foglalja a közönség, a jótékony czélok közzé a szinügyet is. Teljesen oszton e tekintetben Hia dor nak e lapokban közzétett nézetét, hogy e varázsszavakban: alapítványok, végrendelet, hangverseny, tárczumaltság, rejlik a szinházi pénzalap megteremtésének titka. Ez volna az ugynevezett társadalmi subventió, erre kell nekünk felhívni a közönség figyelmét. Társadalmi uton segítésünk helyzetünkön!

Ne csak telekezeti iskolákra és templomokra hagyjunk nagy összegeket — mondja Hia dor — hanem a szinházra is, hisz ez is iskola, ez is templom. Ez oly önkénytes áldozat lesz, mit nem érez meg senki. Egy csepp ma, de holnap tengerrel lehet. Így nemesak a gazdag, de a szegényebb városok is, verseny sikra léphetnek, mert míg a közpénztárak áldozatkészségének korlátai vannak, addig a közönség lelkesedése nem ismer korlátokat. Az áldozat itt élvezetté válik.

Meg vagyunk győződve, ha a k. ig. tanács is bocsátana ki egy felhívást a hazai közönséghez, eredménytelen semmi esetre sem volna.

A kerületreosztás üdvös a színészetre, annak célzzerűsége kétségtelven, de csak oly módon, ha nemesak kiszabjuk, hogy X. igazgató kerülete ez, Y. igazgató pedig ez, aztán magukra hagyjuk, éljenek meg benne úgy, a mint tudnak: hanem módot is nyújtunk arra nézve, hogy a kijelölt kerületben meg is élhessen a társulat. Ekkor nem lesz szükség daltársulati engedélyeket osztogatni, mert inkább óhaját mindenki rendezett

társulatnál működni, mint hétről-hétre más városba vándorolni. Ha pedig eltűröljük a kerületeket, akkor 1871 óta nem végeztünk semmit, ott leszünk, a hol évek előtt voltunk. Már pedig e visszaesés roppant szögyen volna ránk nézve, mert ez által é l h e t e t l e n s é g ű n k e t á r u l n á n k e l a világ előtt. Ez az én meggyőződéseim.

A kerületek bels z e r v e z é s é r e v o n a t k ö z ö i n d í t v á n y o m a t, k ö n n y e b b á t t e k i n t é s v e g e t t, bele foglalva a fentebb mondottakat is, a következő pontokban terjesztem elő:

1. A központi igazgató-tanács intézzen egy felhívást a lelkes közönséghez szinügyünk felkarolása czéljából. Továbbá tegye magát érintkezőbe a városi hatóságokkal. Mert most is az a panas z h a n g z i k, h o g y a k ö z ö n s é g m e g k é r d e z t e t é s e n é l k ü l l é p t e t t ü k é l e t b e a s z i n i k e r ü l e t e k e t, m i n t a z, e l a p o k f. é v i 17-i k s z á m á n a k e l s ő c z i k k é b e n o l v a s h a t ó, m e l y a g y ö n g y ö s i e k p a n a s z á t a d j a e l ő. — Így a közönség és a színészet jogosan állapíthatja meg a maga feltételeit.

2. A mely város közönsége a színészetet szükségli, biztosítsa leendő társulatának existenciáját kellő száma n b é r l e t t e l. A város pedig szavazzon meg a társulat létszámához képest bizonyos összeg subventiót.

3. A kerületek betöltésére ne a k. ig. tanács nevezze ki az igazgatót, hanem a kit a közönség kíván. Mert mint ez év folyamán is tapasztaltuk, némely város közönsége csak azért sem pártolta a városukban működő társulatot, mert nem az az igazgató ment oda, kit az előző évekből ismert és megszeretett. A közönség által választott igazgató, mindenesetre a bizalom viszonzásául, erkölcsi kötelességének fogja tartani, társulatát az igényeknek megfelelőleg szervezni.

4. A központi igazgató-tanács kérje fel a városok hatóságait, hogy alakítsanak körükben szinibizottságot, mely magát az anyaváros bizottságával érintkezésbe téve, egyetértőleg meghatároznák a szini-évad tartamát és idejét. Magukra vállalván egyszersmind annak kisziközlését is, hogy a szinház vagy játszó-helyiség, minden díj nélkül engedtesék át a társulatnak s a fűtésre megkívánható fa a városi pénztár terhére szavazzassék meg.

5. Az igazgatónak kötelességévé teendő: minden hónap végén számadásait a helyben székelt szinibizottságnak bemutatni s ez, mielőtt a társulat a városból eltávoznék, az igazgató által hiteles másolatban bemutatott számadásokat tartozik a k. ig. tanáchoz megvizsgálás végett fölterjeszteni.

6. Az új igazgatói engedélyek adása alkalmával a visszaélések meggátlására nézve, legezészerűbb eljárás volna, ha a leendő igazgató, concessiója megnyerése után s társulata szervezése közben, könyv, ruhá- és diszlettárát a részre kijelölt városba szállíttatná s ott a szinibizottság előtt, összes vagyoni állását kimutatná. Az ezen tárgyakról fölvetett jegyzőkönyvet aztán a szinibizottság fölküldené a k. ig. tanáchoz; s ha valóban rendben találtattak az igazgatóhoz szükséges kellékek, akkor az illető igazgató felhatalmaztatik társulata szervezésére. (Jelenleg némely igazgató sok mindent kimutat, a melynek negyedrésze sincs meg a valóságban.)

7. Valamint a szintársulatok, ugy minden szinibizottság egy képviselőt küld a congressusra, ki egyszersmind szavazati joggal bír.

8. A szinibizottságoknak egyik legfontosabb feladata legyen a b é r l e t g y ű j t é s; melynek eredményét, a városukban működő igazgatónak csak a legelső gage napján tartoznak átadni. Ez által az igazgató vagy ennek megbízottja, meg volna mentve a hivatásával össze nem férhető s csaknem házalással párosult bérlet kunyorálástól.

9. A szinibizottságok három évre vállalják magukra az ügy vezetését, illetve ellenőrzését. A

repertoír megállapítása az igazgatóval közösen történik, de már a szereposztásban nem szólhat bele a bizottság, ez az igazgató belátására bízatik.

10. Ha az igazgató kezdőt szerződött, köteles ennek nemesak nevét, mint alapszabályainkban áll, hanem előbbi foglalkozását is bejelenteni. Különösen a nőnemű köteles az igazgató szigorú tekintettel lenni a műveltségre és erkölcsi kívánalmakra.

11. Valamint a bukott kereskedő nem nyíthat ismét üzletet, míg hitelezőit ki nem fizeti, vagy velők ki nem egyez, úgy az egyszer megbukott igazgató is, csak akkor kezdhesse újból működését, ha kötelezettségének minden irányban eleget tőn.

12. Az osztályrészes társulatok egyszersmindenkora eltérőndők. Hogy minő káros befolyással bírnak e társulatok színészetünkre, azt előttem napnál világosabban már többen bebizonyították. Ilyen helyen a tag hetekig sem keres annyit, miből a legszükségesebbeket fedezhetné, míg az igazgató egy pár szindarab s ócska függönyért, minden előadásra zsebre tesz 4 frtot. Oly rendezett osztályrészes társulatot, hol tisztességesen meg lehet élni, jelenleg csak egyet ismerek: Völgyi Györgyét. Csakhogy egy igazgatóért, nem lehet e káros rendszert fenntartani.

Ime ez az én nézetem; olvassák el figyelemmel t. pályatársaim e három számra beosztott közleményemet, gondolkozzanak telette, szóljanak ez ügyhöz, mert csak úgy tisztázhatjuk az eszméket, s alkothatunk egy helyes, elfogadható tervet. Több szem, többet lát!

Veritas.

Molnár György röpiratából.

I. Hogyan létesült a nagyváradis zínkör? Mikor még mint kezdő színész és lángkőr ifjú, a Világos és borosjenői gysznapok mély benyomása alatt, a budai népszínház eszméjeért arra a szerencsétlen gondolatra jöttem, hogy magyar zínigazgató legyek, először is Győr-ből N.-Váradra vezetem a Hetényi és nevem alatt csoportosult zínitársulatot. Hiában, az ifjú lélek a széles pátriában, bizonyos edesebb vágygárral csigig szerződésen a nekem Várad szülötváros, mely az egykori nagy tüzérszél, halatlan rokon vagyónának mentése közt, romjai alá temette atyámat. Az édes emlékek vérel vannak színevze, s talán ép ezért is plasztikusabb a szűkebb pátriához való ragaszkodásom s azért nem mosódhatott el ama nehéz és tarka életben, mely hátam mögött bizony elég borogásban tekint vissza az elenyésző távolból. E mélyebb ragaszkodással vezettem társulatunkat N.-Váradra a „Fekete sas” termébe.

Akkor merész vállalat volt tavaszi időnyben N.-Váradra menni, még pedig terembe, mert azon évek s időben a téli időszak alatt mindig jó zínitársulatok voltak N.-Váradon és jobb sorsuk volt, mint Debreczenben a Nánási-fele istállóból alkotott kis szűk színházban, melynek galleriáján a kollegiumi ifjúság ázsiai kényelemre vetkőzve, a debreczeni makrapából bodor füstököt főfékelt az énekes primadonnák, hangiesaló ifjasszonyok torkába. N.-Várad azonban hű volt hűréhez és a fekete sas terme szorongásig megélt minden előadásra. Nagy és organikus szervezett zínitársulatunk volt, a győri közönség finom ízlése és a javító kritika alatt kiművelve. A hatás olyan volt, hogy a közönség egész nyárra megtartani ohajította a társulatot, és így arena építésről gondoskodtunk — Régi szokás volt a Rhédey-kertben útni össze egy vásári bódét,

melyből az előadások után, a hosszú fásoros uton, koromban botorkálhattott haza a közönség s úgy éjfel után 1 órakor érhetett el lakását, ha ugyan szél és zápor visszamen tartotta, még egy-két órán át a szárazos fák koronái alatt, vagy az akkoriban hírhedt Várad i füstös kávéházakban. Voltak emez időben rendkívüli egyszerű fényes előadások a Rhédey kert bódéjában, az akkor még bűzhöd piros fűrdő há: előtt, két-három taligás lovon a politikai eszmáidra inas feltöltözött sapaállással ékeskedő generalisoktól vezetett esata jelenetek 10 szál megyei hajduval, az „Egy napiparancs” és „Bartolomeus Caramannó tengeri rabló” és „Curzollai vérményegző” vagy a lefejezett egyhajfúrtje” stb. féle ezimek alatt előadott darabokban, melyeknek végére, a Rhédey-kertből haza vezető fásor fényes kivilágítása volt hirdető a színlapon. De a hajdani zínigazgatók legkiválóbb prototyp alakja, Kilenyi Dávid spór systemójával, luxusnak tartotta két darab szurok falkyálva is világoztatni a fásor két végén.

A nagyváradis közönség már e régi időben is nagy kedvelője volt a színházi mulatságnak, jót nevetett a fényes kivilágításra és nem boszankodott Kilenyi bácsi trefáján, hanem újra meg újra ellátogatott az arenába. — E boldog patriarkális viszonyt közönség és színész közt, elmosta a korzellel és a baeh-időszak jégverése; nem volt volna tanácsos újra a Rhédey-kert hagyományos bódéjában útni fel Thália oltárát, melynél most nem pusztán mulatni, hanem áldozni kívánt közönség és színész egyaránt s a szent lángokban a honfni érzést edzette.

E szomorú napokban az üldözés, elnyomatás, bilines esőrtetés, véres áldozatok jajgatásai közt, a búsan leességzett honfni fej, a régi, nagy erkölcsökön kívánt és tudott csak feléledni, s e hon alkotó, honért küzdő, hontmentő ösök föltámadt alakjainak látásán, tetten, mint fényesen világitó lángoszlopok előtt, végyszaladóra lelkesült.

Az ügyeknek eme kielégítésére s a zínészet illetén missiójára más helyről kellett gondoskodni, mint a Rhédey-kertben hevenyszerű szokott bódé. — Színházát mindenütt központra kell építeni, a mely színházi helyiség a közönség központján áll, abban okvetlenül kevesebb a defizites előadás.

Mint váradis fiú jól ismertem szülötvárosomat és így az arena építésére legalkalmasabb helynek tartottam a Radánké, akkor a Casino által bérben tartott és a 3-4 darab terebélyes fájánál fogva kertnek esuolt elhagyott telket; először nemesak a nagynevű, de érdemes honleány tulajdonosnő beleegyezését kelle kieszközölni, a mi gyorsan ment; azután a bérő Casinójét, a mi már nehezebb volt, mert a Casino elnöke a Baeh-huszarok egyik legkegyetlenebbje, — kiról azt mondják, hogy a lengyel forradalmárok fejéért, egy-egy arany jutalmat rakott zsebre — M. rendőrfőnök volt.

Ez időben az 1859 iki olasz háború már előre vetette fényes árnyékát és a Baeh-huszarok puhulni kezdekén, azaz meglapult. Igazgató-társam a régi Servilius iskolájában nyilván meg, a Baeh-huszarokkal is jól ki tudott jönni; a váradiai réme, a rendőrfőnök, kedvelte s nem egyszer ajánlkozott együtt, hogy társigazgató s vő vagyok; apósomat a legloyálisabb magyar igazgatónak nevezte, kiben volt annyi furfangosság, hogy egy ilyen Baeh-huszon is kifogjon; a művészetben Celestin hamis iskoláját követte, s az erköly jelenetekben úgy elsi, hogy egy pohár is meglélt volna kiomló könyveitől; ezt a szinpadi természetességet nagy bravourral tudta alkalmazni az életben is, hol elérékenyítőleg, hol furfangosan, fölvidítólóg.

A derek becsületes igazgatótárs, a jó ügyért azt a hamis fogást és érvelést gondolta ki, hogy a rendőrfőnök, mint a Casino elnöke, azért engedje meg a bérben tartott telken egy zínkör építését, hogy a közönségek alkalmá legyen szórakozásia, mert akkor nem fog annyit politikáin és ezt könybe lábadt nevető szemmel kísérté, még pedig oly híven, hogy a rendőrfőnök areza is nevető rángatózásban ugrándozott. Másnap reggel már írásban bírtuk az arena építelési engedélyt s a rendőrfőnök buzgalma annyira ment, hogy ő leghevesebben sürgette az építést, naponta többször serkentéve dologra a munkásokat.

Bazeg ugyanekes megbánta később, midőn a hazafias művek előadásainál tombolva tüntetett a lelkesült közönség,

mely a hétköznapokon is zsufolásig meglöltötte a tágas nézőtér minden zeg-zugát, midőn Tóth Kálmán „Egy királyné” című drámáját Jókainéval, Jókai a szerző jelenlétében premierkét mi adott az országban először s három nap egymásután olyan hatással, hogy még a vidékről is seregesen jöttek már az előadásra, mint bucsújáró helyre; de 4-ik előadását aztán be is tiltotta a zászedett rendőrfőnök s csak igazgatótársam földig boruló ősz feje, drámai após könyveinek omló zápora, mentett meg bennünket a városból való kiesapatástól.

Igy létesült a váradis zínkör a közönség központján, azon a helyen, hol ma is áll, előbb csak föld nélkül, a ra következő évben pedig, midőn már saját igazgatósom alatt működött a társulat, a szinpadi a magam költségén befedtettem, végre sokféle metamorfózis monvén keresztül, jelenleg kényelmesebb arányokban, kedvező nyári alkalmazhatósága a vidéki zínitársulatoknak.

(Folyt. köv.)

CSARNOK.

Két évvel a nemzeti színház megnyitása előtt.

(A budai zínjártató társaság 1835-ben — Laborfalvi Róza. — A kassai szezon. — Komlósi. — Rozamunda. — Botrány a kassai színházban. — Lelkes pártfogó.)

Meghasonolván társaságommal, Kassán jászottam, pályatársaim pedig, kikkel évek hesszú során keresztül annyira össze voltunk forrva, Budán. Azt hittem soha többé nem találkozunk az életben. De hát nem hiába mondják: hegyek, völgyek nem jönnek össze, de az emberek igen. Egy nap nagy álmétkodásomra igen nagy levelet kapok Szentpéteryől, melyben értesít, hogy Budán is zínjártató bizottmány alakult s a legbuzgóbb pártolók egyike, Simones es főbíró ur, megbízta a vezértagokat, hogy engem hívjanak meg Budára, mint első énekesnőt s első zínésznőt minden szende és társalgási darabokra.

Gondolkoztam, mit tegyek. Hiszen csak az imént váltam el tőlük; hogy menjek ismét vissza szegyezszemre? De a sürgető levelek sűrűn követték egymást s én, gondolva, hogy ök is megbánhatták talán már azóta a méltatlan bánást irántam, a kassai saion végeztével csakugyan elmentem Budára. Velem jöttek ugyanakkor Szerdahelyi, László, Lendvai, Edecs Lujza és több mások is, s újra együtt voltunk mind a régiek. Nagy örömmre itt találtam Kántornét is, s az előttem mindig kedves, mosty éves kora óta ismert Laborfalvi Rózát, ki most olyan volt, mint egy fésző rózsabimbó az ő meglepő, nemes szépségében.

Midőn még Miskolcon laktunk, sokat jártam Benke atyusékhoz. Ő már akkor nem volt a zínészetnél, professzor volt s a saját házában lakott. Még akkor a kis Juci olyan esepv volt, hogy alig látszott ki a földből. Elém hömpölygött a kis bűkő, átfogta két térdemet kövér kis karjával s mondá: „Üllen le nike, anya kiment” s eszegett nekem az ő vérpíros kis ajkával. Örömmel

TÁRCZA.

Kiszakított lapok

egy veterán zínész naplójából.

(Vége.)

Pozsony 1843. július 2-dika. Petőfy újra itt van, újra a zínészethez akar jönni, s újra hozzám folyamodott, hogy ajánljam sógoromnak, a direktornak; mit meg is tettem, értésére adván, hogy Petőfy mint költő, nem közönséges tehetség, s a pozsonyi ifjúság bizonyosan felfogja karolni ha szinpadra lép. Az igazgató elfogadta, s másnap neki osztá az egyik kortes szerepet a „Tiszújtiás” darabban, de egy urfi szintén vágyott mint működvelő ugyan ezt a szerepet eljátszani, s ennek fellépésétől több hasznot remélvén az igazgató: elvette szegény Petőfytól a szerepet, s az ufiuak adta; ez szegény Petőfyt olyan desperatióba hozta, hogy a Dunába akart ugrani. Azt tanácsoltam neki, menjen inkább Pestre, s ott mint költő értékesitse tehetségét, a zínészetnél úgy sem hiszem, hogy babérok nyiljanak számára. Petőfy azonban nem ment Pestre hanem ez igazságtalanság miatt megvált a társulatól, és Pozsonyban maradt, irással tartván fenn magát. Egész nap írta a Záborszky által szerkesztett országgyűlési tudósításokat, de fizetése oly nyomorult volt, hogy alig tudta megszerezni mindennapi kenyerét. Szegény, panaszkodott, hogy a melle és a szemei gyengülnek.

IV. Egyről-másról.

Pozsony július 5-dike. Nines a világon több olyan ember, mint a mi direktorunk, Fe-

kete Gábor, ki úgy értsen az urizáláshoz mint ő, ki úgy tudja a port szórni az emberek szemébe mint ő. Összegyűjtötte itt fél Magyarország zínészeit, de gaget nem fizet senkinek, majd megvesznek a szegény zínészek éhen. Gyulai, a társulat egyik tehetséges fiatal zínésze, ma panaszkodott, hogy ő legtöbbnyire sóskán élőkődik, legelni jár a ligetbe mint a barom, s most nyár közepén is téli bekecsét visel; így van ezzel a társulat nagy része, kiket az országgyűlés és Fekete felelasalगत Pozsonyba. De azért még most is egyre szaporítja a társaságot, Szabó Józsi Nagy-Szombatba vonult társulata, lassanként már mind ide jön, megbuktak Nagy-Szombtban, s azt hiszik szegények, hogy itt majd jobb dolguk lesz. Fekete azért 900 holdas birtokot akart most ki arendálni, kéjlabban lakik a Duna parton, melyre ma sétálás közben még Kossuth Lajos is azon megjegyzést tette, hogy egy fejedelem is meglakhatnék benne. A zínkör felépítésére 7000 frtba került, igaz hogy díszes és oly nagy, hogy négy lovas hintó megfordulhat a színpadon, de épen azért nem kapnak gaget a zínészek, mert a jövedelmet a hitelezők már a pénztárból elhordják, hogy mire az előadásnak vége, rendszeren üres a cassa. Először Fekete markol bele, aztán a hitelezők; a zínészek nem marad semmi, de azért a direktorné szakácsnéja zsidit kap, ha őt pengő forintot nem bír elkölteni egy ebédre. A szobák atlasz butorkal, s óriási szőnyegekkal rakvák, s a flaker egész nap ott áll a kéjlab előtt, hogyha talán igazgatónk vagy igazgatónénk menni akarnak valahova, készen álljon. A színpadon is napokint rendetlenbűl mennek a dolgok, nines ki rendet tartson, mert Komáromi, rendezőnk, maga teszi rendes szokása szerint a legnagyobb kihágásokat, ma is oly botrányt csinált a színpadon, a mi hallatlan. Neje

összeveszett Sz—néval az öltöző hely miatt Sz—né földhöz verte Komárominét. Komáromi aztán törrel meg szurta Sz—né; lett azután szörnyű láрма és botrány; Sz—né azon véresen kilépett a publikum elé, s elkezdte szavalni, hogy az az akasztólára való Komáromi őt megvérezte, a közönség kialtozta, hogy látni akarja a gyilkost. Komáromi mint vérbíró a notredámából, dühötől tajtékozva lépett a közönség elé s szavalta, hogy: „Tekintetes Karok és Rendek! az a megugdosta beteg feleségemet” ilyen skandalumra aztán a tekintetes karok és rendek fél jöttek a színpadra, és ök magok békítették ki a czivódókat. Aztán mintha semmi se történt volna, szépen folytattuk az előadást. Ez aztán patriálichais élet volt nemde?

A sok egyenlenséget veszekedést és igazságtalanságot megunván, addig míg egy jól fegyelmezett társulathoz szerződhetem, elhatározám, a zínipályától megválni. Szabadkára utaztam nóm szüleihöz.

1844. augusztus 2-dikán megszületett második gyermekem. Örültem neki, pedig inkább szomorkodnom kellett volna. Kezembe véve, elgondoltam, hogy mi vár reá e pályán. Nem tudod még szegény kicsike, — mondám neki, — hogy zínész gyermeke vagy, ki a nép kezében csak bábjáték, kit fölemelnek és ismét lesujtanak a porba. Nem lesz helyed, hová a gyermekkorú édes emlékek kössön, mert vándorolva kell szüleid mellett felselednlőd, vagy talán távol szülöbhelyedtől hideg sirba vonulnod a jókor bekövetkező sanyaruságok elől, de azért élj sokáig! élj gyermekem szüleid örömeire! Így beszéltem hozzá, a míg a keserűség el nem fojtott.

A mai nemzedék nem képes azt felfogni, hogy a régi zínészek, mennyi viszontagságon mentek keresztül! En is sokat szenvedtem,

szaladt aztán anyja elé: „Itt volt, itt volt az a nika.“

— Melyik nénike? — kérde az anyja.

— Az a nika, a kinek így áll a szája ni! — s azzal összecsesoritotta azt a kis meggyoronyi száját, olyan volt csakugyan, mint egy piros epér, — aztán nadon szejeztet az a nikét.

— Bizony, mondja anyja nagy hahotára fakadva, Déry nénike a világért nem adná, ha olyan szája volna, a melyet te most csináltál. — (Mert diesekevés nélkül legyen mondván, egy kieszit nagy szájam volt, kivált ha énekeltem. Szegény Mérey Tóni nem egyszer mondta: „Jaj, Déryné, csak én a maga száját bevarrhatnám két felől egy kieszit, az egész világot elhódítanám, mikor a szinpadon énekel.“)

Igazán is szeretett engem az a piczi jószág s e jóindulatát megőrizte irántam mindig, s azt gyakran, ah, igen gyakran bebizonyította tettel is, s még ki is tette magát értem a későbbi időkben. De őszintén szerettem én is őt, az ő természetes, egyenes magaviseletéért, nemes jó szívéért.

Most hát itt találtam az igéző gyermekleányt, ki azonban már ekkor sokat ígért a mélyebben látók szemében, s itt találtam örömmre a Benke atyust is, s majd minden régi ismerősömet, a kik, mondhatni, majd mind egy körben laktunk a Szentgyörgy-téren.

Budán aztán sorra adtuk az operákat is; de azért a budai közönség nem döntögette volna ki a ház oldalát. Hanem azok az áldott pestiek! Még most is eszodálom, ha eszembe jut, nyáron a borzasztó meleg, télen a zimankós idő, veszedelmes ut a hajóhídon át, sokszor esolnakon, s a várba való farszót fölhatolás, — ésők jöttek s nem is riadtak vissza semmitől.

1835. nyarán gyönyöitü idő járt. Én beteg is voltam, hiszi is kezdetem az orvos kirándulásokat rendelt a hegyek közé. Mi aztán, egész nagy társaság, kijártunk a Svábhegyre már négy órákor reggel s ott mulatoztunk a jó üde hajnali levegőn, melytől, mint a fiatalít essenciától, visszafelé érzi magát vénülni az ember. Néha egész napot ott töltöttük, délelőt sétálva, délután mindenféle bohókás játékok elkövetve. Különösen mulatságosok voltak a Vajda Péter, mint ő mondá „szunyoghálóból épült“, de kényelmes nyaralójában elkövetett színi előadások. A ki nem játszott, az volt a publikum, a ki rosszul játszott, azt kifütyölték. Kántornét is kifütyölték és pedig „Sapphoért“, mert mikor a tengerbe kellett volna zuhannia a szikláról, kérde: „hát hol a tenger, a mibe belefuljak?“ Lett nagy láрма, tombolás, fűtyölés, belekiáltás: „Hát ez művésznő? Kontár! a ki tengert se tud magának teremteni!“ De már akkor Kántorné bele vágta magát a homokba. Kovácsné mondja nagy pathosozal: „Im itt fekszik Magyarország élő h e r o m i n a j a ;“ erre meg aztán azt sütötték rá, hogy nem tud m a g y a r u l, mert még Vajda Péter is az oldalát tartotta a kacagás miatt.

Már a tél sokkal unalmasabb volt, s én a komor várban se szerettem lakni, így hát alig

sokat türtem és nélkülöztem, mint színésztársaim közül sokan; némelykor nem volt egy falat kenyérem, melylyel gyermekem éhségcsillapíthatnam volna, pedig e szomorú sorost kikerülni csak rajtam állt volna, mert jó módú szüleim tárt karokkal vártak; de én nem akartam a színészeztől lemondani; mert éltém-haltam érte. Nem panaszkodom, mert végre ezúlnomat mégis elértem; mint 41. éves színész és 28 éves színigazgató, érdemeiket szerettem magamnak, és a magyar színészet emeléséhez, csekély erőmhöz képest, szívvél lélekkel hozzájárultam.

Végül nem tartom érdektelennek megemliteni azok neveit, kik 1841-től 1845-ig Fekete Gábor társulatánál működtek: Fekete Gábor, Fekete Gábor, Fekete Antonia, Munkácsi, Fehér, Komáromi Soma, Békési, Mészáros Pali, Munkácsiné, Boér, Boérné, Komáromyné, Gáll Teréz, Nagy Gábor, Ferenczi, Deési, Száky, Berzevicy Ottó és neje, Szilvási Eszter, Szöllösy, Czeglédi, Nagy Krisztina, Szuper Károly, Szatmáriné, Hegedüs Lajos, Szigeti József, Almásy Pista, Károlyi Lajos, Abday Sándor, Veszprémi (a leghíresebb gyalogló.) Bács Károly, Hidasi, Molnár János, Fekete Soma, Mészáros Mátyás, Nagy Lina, Jörök Béni, Decau Mari, Keszi és neje, Görbe J., Némethy Gyuri, Keszthelyi, Danics Lori, Várady Ferencz, Decau Mimi, Kétszeri József.

A negyvenes évek elején a következő igazgatók működtek az országban: Szabó József, Fekete Gábor, Bács Károly, Szerdahelyi József, Labatár Endre, Hetényi, Csabai, Körösi, Hevesi, Komáromi Soma, Csefalvi, Baki Gábor, Balog, Veres, Könyves Máté és Kovács.

Közlő: Sz. K.

vártam a tavaszt, mikor szerződéselem lejár, hogy visszamehessek Kassára. De nem eresztettek addig, míg meg nem ígértem becsületemre, hogy itt termek, mihelyt hívnak, hogy a már régóta tervezett nemzeti színházat Pesten megnyissák.

(Folyt. köv.)

Magyar színészek német földön.

Tekintetes szerkesztő ur!

A radkersburgi kirándulás legszebb eredményével végződött ugy anyagi, mint szellemileg.

Mindhárom előadásunk zsúfolt ház előtt adott; a páholyok és ülőhelyek mind elkeltek, sőt még az orchestert is igénybe kellett vennünk, s ülőhelyeknek átalakítanunk.

Mi az előadott darabok szövegét illeti, hatást alig keltek, mi arról tanuskodik, hogy magyar ajku közönség igen csekély számmal van képviselve; de annál jobban tetszettek a jó magyar zamatú dalok — ugyannyira, — hogy némely dal, szünni nem akaró taps miatt, három négyszer is kellett ismételn. Ep ily hatást keltek a szindarabokban előforduló magyar táncok, s a zenészek által, felvonások között eljátszott zenedarabok.

Megemlítést érdemel még a mura-szombati lelkes szinpartóló közönség, mely daczára, hogy két hónapon keresztül szintársulatunk lelkes pártfogásban részesítette, Radkersburgba is naponta 10, 12 kocsival rándultak be előadásainkra, támogatni pártfogásuk általvakmerő válatunkat a németföldön.

Utolsó előadásunk után nagy társas estély rendeztetett, melyen a regedei és mura-szombati közönség nagy számmal volt képviselve. A vig társaság éjfélt után 2 óráig maradt együtt, mikor is kocsikra ültünk s indultunk Letenyére, hol kész bérletre vártak bennünket, s előadásaink sorozatát f. hó 18-án „Ördög naplója“ című francia vígjátékkal kezdtük meg.

B. A.

Adakozások.

Özy. Berzevicy Ottóné, elagott színésznő részére, mult számunkban közzétett felhívás óta, következő adakozások folytak be:

Jámber Pál (Hiaior) Szabakáról	2 frt — kr.
Ács Irma, színésznő Ó-Budáról	1 „ — „
Szabó Krisztina színésznő Debreczenből	1 „ — „
Hatvani Károly színész, Letenyéről	— „ 40
Az I. Vilmos német császár és porosz király nevét viselő 34 gyalogezred altisztjei Béesben	14 „ 34
Összesen	18 frt 74 kr.

Mult számunkban lapunk szerkesztője megnyitván az aláírást 1 frt — kr.

Eddig begyült összeg: . . 19 frt 74 kr.

Midőn a kegyes adományozók, a nyomorban élő nevében köszönetet mondnak, egyszerűsmind kérjük t. olvasóinkat, ne vonják meg e szerencsétlentől pártfogásukat. Minden legesekélyebb öszveget köszönettel fogad s rögtön rendelkezése helyére juttatja

a „Színészeti Közlöny“ szerkesztője.

A szerencsétlenek helyzete még a messze távolban is felkelti a nemeslelkű embertársak részvétét. Ezt bizonyítja az a 14 frt. 34 krnyi adomány, melyet Béesből kaptunk özy. Berzevicy Ottóné számára magyar érzelmű altisztektől az alábbi levél kíséretében. Oly szép példája ez a felebaráti szeretetnek, minővel mai napaság ritkán találkozunk. Szegények, többnyire a b a u j m e g y e i k a t o n á k, részvétet éreznek egy 69 éves színésznő iránt, kik soha sem ismertek, a szinipályán nem működtek és mégis napizólójukból, tehetőségük képes segélyt nyújtanak a szerencsétlen nyomorának enyhítésére, mely adakozás, csak pár óra eredménye. E magasztos példa bizonyára buzdítani fogja a vidéki színészet tagjait is és mindazokat, kik felkészek azt fogni, hogy mi a nyomor. Nagyon sajnáljuk, hogy nem hozhatjuk nyilvánosságra a derék gyűjtő és nemeslelkű bajtársak neveit, kik folkérték ennek mellőzésére, mert ezredesük szigorától félnek. Ha csak lehetséges azonban, készülőljük az adakozók neveinek közzététel. Eljenek soká a derék vitézek a haza, és a társadalom javára!

Íme a levél:

Tisztelt szerkesztő ur!

Mellékelve van szerencsénél 14 frt 34 krajczárt mint e hó 13-áról kelt, 24. számú becses lapjában megjelent „Enyhítsünk az elhagyott nyomorban!“ cz. felhívás követ. kezében bevezetett gyűjtés eredményét átküldeni. Bées 1890. június hó 16-án.

Az I. Vilmos német császár és porosz király nevét viselő 34. gyalog sor-ezred.

magyar érzelmű altisztjei.

Fővárosi hírek.

— A magyar színészegyesület központi igazgató-tanács elnöksége, a következő körlevelet intézte a színigazgató urakhoz és a szintársulatok tagjaihoz: Az 1879-ik december hó 10-én tartott VI-ik színész közgyűlés 4-ik ülésének jegyzőkönyve II. száma következőképen szól: „Napirenden

levén a kassai szintársulat indítványa — Kresányi Ignác, Jakab Lajos, Dálnoki Kárpát, Bács Károly, Szeles József, Balassa Károly, Homokai László, László Vilmos, Pásztori János, Arányi Dezso indítványozzák, miszerint a kerületi intézmény a jelen év lefolyta alatt a központi igazgatótanács által revizió alá vétessék, és ha a kerületi rendszer a vidéki színészeztre károsnak bizonyulna be, az, október 1-én megszűntnek nyilvánítottassék. Az indítvány elfogadatik s a központi igazgatótanács megbízatik, miszerint e tárgyban aszintársulatokat megkérdezze s ha ige a kerületi rendszer ezelszerűtlenségéről meggyőződik, annak idejében rendkívüli közgyűlést hívjon egybe. — Ennek következtében a k. ig. tanács felszólítja a színigazgató urakat, valamint a szintársulatok minden tagját, hogy tartsanak társulati közgyűlést a kerületi rendszer megváltatása tárgyában s egyszerűsmind tudassák: kívánják-e a rendkívüli közgyűlés összehívását vagy nem s ha igen, mely időtájban? Az ezen ügyre vonatkozó társulati jegyzőkönyveket legkésőbb folyó hó 28-ig küldjék be, mert a k. ig. tanács ugyanezen hó 30-án tartandó ülésén — azok egybevetése szerint fog intézkedni. — E körlevélben foglaltakat mi ugyan már közöltük, lapunk 23-iki (jun. 6) számában, de azért ezelszerűnek látjuk, ismételve felhívni a vidéki színészet tagjainak figyelmét e hivatalos rendeletrre. Egyszermind kérjük a szinigazgató urakat, miszerint sziveskedjenek a társulati közgyűlés jegyzőkönyvét, egy példányban lapunk számára is lemásoltatni és azt szives közlés végett hozzánk beküldeni, mert hivatalos lapunk, korlátolt tere miatt ugy sem közölheti; már pedig nem volna éppen ezelszerűtlen az ügy fontosságára nézve, ha a vélemény nyilvánítások az indokolásokkal együtt, nyilvánosság elő hozatnának, legalább mindenki tudomást szerezhette a többség véleményéről.

— A magyar színészek nyugdíj-alapszabályai már szentesítettek, s pár nap mulva minden tagnak meg fognak küldetni. Hála istennek! — sohajt fel tudósítók. Az idő mulik, vénülünk, s a kenyér fogy. Jó volna mire támaszkodni. Isten mentsen a koldus bottól; pedig a nyugdíj nélkül, ez vár reánk, színészekre.

— Körödy Péter, jelenleg szülőfalujában időzik s legközelebb befejezi a „Semmiháziak“ című újabb népsziművét.

— Déryné-Széppataki Róza naplója. Ráth Mór budapesti könyvtáros kiadásában legközelebb meg fog jelenni „Déryné naplója“nak második kötete. Ara 2 frt. lesz. Egy jeles sziművésznő irodalmi hagyatéka ez, melylyel maradóndó írói nevet hagyott maga után. A magyar szinpad ez elsőrendű esillaga 1872. szept. 29-én halt meg Miskolczou 79 éves korában. Díesőségének csak hírét, hajdani nagyságának csak hagyományát ismeri jelenkorunk. Életének utolsó éveiben készítette el emlékiratait tizenegy nagy kötetben, mindenik kötet 200—220 lapra terjed. — Mig sziművészetünk történelmére oly gazdag e könyv adatokban, annyira változatos és vonzó olvasmány sokféle részleteinek folytonos elevensége által. Tör s Kálmán e második kötetet is, ép oly ügyszeretettel és lelkiismeretes gondóval rendezte sajtó alá, mint a nagy keletnek örendű első kötetet. Lapunk mai számának „Csarnok“ rovatában, egy érdekes részletet mutatunk be olvasóinknak a megjelenendő második kötetből, mely három száma fog terjedni.

— Színész sorsa. Ságly Zsigmond, a budai szinkör tagja, kedden este a „Falu bolondja“ban Bokor Lajos szerepét játszotta. Játék közben távirat érkezik Ságly otthonából, mely azt a lesújtó hírt tudatja, hogy atya meghalt. Elképzelhető, hogy minő kedélyállapot, minő elesztgedés és bánat fogta el a nevezett színészt, ki váratlanul hirtelen veszté el szeretett atyját; — de azért természetesen játszania kellett tovább, a nagyerdemű közönség mulattatására.

— Spiegel Arabella kisa-szony, a nemzeti szinpark Béesből visszahozott tagja, buzgón tanulja Aidiából a czimzberedtet, és Ernániból a herczegnőt, melyek valamelyikében fogja magát bemutatni a közönségnek.

Vidéki hírek.

— Vállalkozó szinigazgató. Lapunk mult számában említettük, a bajai szini kerület elnyeréseért beadott pályázati kérvényekre, a műkedvelő szinbizottságnak véleményes jelentését a tek. városi tanácshoz, mely szerint a bizottság több oknál fogva, a téli szini időnyre a helyhatósági engedély megtagadását javasolja. — Csóka Sándor jelenleg Kaposvárott működő szintársulat igazgatója, nyomban sürgönyileg ajánkozott a „Barány“ nagytermét a „modern igényeknek megfelelőleg sajtó költségén átalakítani.“ — Erre azt jegyzi

meg a bajai lap, hogy a t. igazgató úr hihetőleg nem ismeri a „Barány” jelen állapotát, mert különben ily hereulesi munkára nem merészelt volna egyedül vállalkozni.

— **Botrányos visszaélések a kolozsvári nemzeti színháznál.** Mult számunkban jeleztük, hogy Molnár György, a kolozsvári színház volt művezetője, egy oly munkán dolgozik, mely ha napvilágot lát, nem a legszebb színben fogja feltüntetni a kolozsvári színház igazgatóságát. A munka már kész s rőpirat alakjában pár nap múlva elhagyja a sajtót. Azon helyzetben vagyunk, hogy a rőpirat tartalmát kézirattal utánismertethetjük, melynek közlése mai számunkban „Molnár György rőpirata” cím alatt megkezdjük. Molnár rőpiratban sok oly szomorú igazságot mond el, mely bizonyára magára vonja az illetékes körök figyelmét s okvetlenül szükségessé teszi, a szigorú vizsgálat megindítását. Ép oly hatalmas aknarobbantás ez is, mint egykor a báró Orczy-regime alatt a budapesti nemzeti színháznál volt. Molnár rőpiratát, előterjesztés alakjában, a belügyminiszteriumhoz már benyújtotta. Tartalmát a következőkben foglaljuk össze: 1. Hogyan létesült a nagyvárdi színház? 2. Miért nem kellett a kolozsvári igazgatóságuk tavaly Nagy-Várad, és miért kell most? 3. A kolozsvári nemz. színház igazgatóságának láthatatlan feje és negmarkolatlan keze. 4. A színházak czafatjai. 5. Miért volt mindig deficit? 6. A Korbuly 4 éve alatti számadások. 7. A kolozsvári nemz. színház ruha-, díszlet-, kellék-tára, föl-szerelése, beruházásai és a világitás. 8. A kolozsvári színház, a sugó telefonháza lesz. 9. A kelleges sem büntethető, mert Korbulyt vagy a hitelbanknak vagy Tóth pénztárnoknak adós. 10. Julius Caesar a kolozsvári színpadon. 11. Hogyan építik el az ezeket a kolozsvári színházúkat? 12. Kiesodák és miesodák töltik ki az ezeket a színház lyukak hordóját? 13. Korbuly és Tóth kontója. 14. A jegyekkel való manipuláció. 15. A kolozsvári színházba csak az megy pénzért, a ki akar. 16. Az intézet hetedik potentája. 17. A bevásárlások. 18. Kolozsvár városának furesa subvenciója és ingyen páholya. 19. A három intendáns lyukak köpenye. 20. Gr. Eszterházy K. mint műszaki intendáns és a kis frou-frou meg a nagy soubrette. 21. A nyugdíj-alap megkárosítása. 22. Hol vannak az országos színházi választmány tagjai? 23. Az országos színházi alap. 24. Az intendánsok billentyűzései az intézet érdekeinek klavírján és a kolozsv. nemz. színház mint a mesebeli számarbőr. 25. Korbuly és Tóth pénztárnok inkább fizetnek valamit, esak hogy ne számoljanak. 26. A hitelbank Korbuly és Tiferné váltói a kolozsv. nemz. színház pénztáránál forognak és kezeltetnek. 27. A kolozsvári hitelbank izzasztója; T. L. is ebben az izzasztóban, oda jut-e a kolozsv. nemz. színház is? 28. A hitelbank principálisának sineerizálása titkárával. 29. U. i. A rőpiratot másoló árulása, és a ludas pénztárnok.

— **Hogy mily könnyelműen gondolkozik a kolozsvári színház igazgatósága, bizonyítja a következő adat is, melyet a „P. H.” után említünk fel:** A kolozsvári nemzeti színház igazgatósága, a Bécsben szerepelt színtársulatot, egy Fried nevű üzér vezetésére bízta, kinek tapintatlanságát, a bécsi lapok több ízben megrótták. Fried vette át a díszleteket és ruhatárát is, s midőn már Bécsben a társulat jó ideig vendég szerepelt, Fried 500 ft. magánadósága miatt bírót ráz alá vétették hiteltelől a kol. színház könyv- és ruhatárát, úgy, hogy már most a népszínmű kellei veszendőben vannak, s az igazgatóság csak hosszas processus után fogja azokat visszakaphatni. Fried ur, ki zárjel közt mondva fülig adós, a személyek szállítási jegyeit sem tudta megfizetni, s azért a színészek rábizott magánmálhát is zálogba tette Bécsben, úgy, hogy most az expedició szegény tagjai a nagy dícsősegen kívül még csak egy változó fehér ruhát sem hozhattak magukkal haza, s mindent a kol. igazgatóságnak kelkiváltani. — Ez aztán a szép gazdálkodás

— **Zomborban Temesváryné Farkas Irma asszony, a kolozsvári nemzeti színház elsőrendű tagja, e hó 12-én „A lowoodi árva” színművét választá jutalomjátékául.** A kedvelt és ünnepelelt vendégművésznő — írja tudósítónk — megjelenésekor szebbnél szebb koszorúk és esokrokkal lett elhalmozva; a kereskedő ifjak és a műkedvelők koszorúit feltűnően okoztak. Az egyik koszoru szalagján ez volt olvasható: „A zombori műkedvelők, a jeles művészet elismerésül. Temesváry Farkas Imának” — Az első felvonás után tisztelői értékes arany ékszer nyújtottak át. A taps és éljen kiáltások perezekig tartottak és nyílt jeleneteknél, épny felvonások után, ujong ismétlődtek. Közönségünk ezen ováció által, megmutatni akará, hogy a nemesebb és valódi művészet iránt tud lelkesülni. A művésznő Eyre Jeanne szerepét

nagy tetszés közt alakítá. Az előadás sikerét nagyban emelte Temesváry igazgató játéka Rochester lord szerepében, ki méltán osztozott a közönség fapsaiban. A többi közreműködők is dícsőrelesen betöltötték helyeiket. A társulat csak rövid ideig fog még Zomborban működni.

— **Császár irjak,** melyek mijs 7-én játszottak ott először magyar színi és zenei. Jakab Lajos színtársulata rándrít át Zsolnáról s előadta a „Tündérellek Magyararhonban” cz. népszínművet, nagy hatással és igen szép anyagi sikerrel. Eddig mindig német színészek működtek Császán s most örömmel tapasztalták, hogy igen hálás tér van ott a magyar színészek részére is.

— **Miklós Gyula színtársulata,** mely jelenleg Nyiregyházán működik, f. hó 16-án teljes gyűlést tartott. Tárgyul szolgált a színikerületek meg, vagy meg nem maradásának megvitátása. A közfelkiáltással elnöknek kiáltott Lászy Vilmos, a gyűlést megnyitván, melegsavakkal ajánlá, hogy a társulat éreit és higgadt mefontalással fogjon a nagy munkához, s foutolja meg, hogy a kerületi rendszer, ha most nem is, de idővel áldást hozó leend. A gyűlés, daczira az elnök s még egy-két tag kapacitálásának, a kerületek eltörlése mellett nyilatkozott. A jegyzőkönyv eddig már be is küldetett a k. igazgató tanácsnak.

— **Pályázat.** A keeskeméti színi kerület f. é. október 1-őig megürülván, arra pályázat nyitatták. Folyamodók az alapsabályok szerint felszerelt folyamodványukat Keeskeméti anyaváros helyhatósági engedélyvel együtt f. é. július 1-ig terjeszték be a központi íg. tanács elnökségéhez.

— **Marosvásárhelyt.** Köszler német színtársulata részére, előkelő körökben szép számú bérletet gyűjtöttek.

— **Bényei István** jól szervezett színtársulata mult héten kezdte meg előadásait M.-Szigeten. Első előadásul „Pry Pál” került színi. — A bérletgyűjtés várakozáson felül sikerült. Ott időzősük alatt elő fogják adni a Proletárokat, Legény boldogját, Borzáné Maresáját, Nótás Katát, Boacciót, Kornevilli harangokat s egy egészen új operettet Souppétól „Az ördög a földön” czíműt. Mind esupa új darab! A m. szigetiek élvezetes előadásoknak néznek elébe, s reméljük, hogy a pártolás nem is fog elmaradni.

— **Aradi Gerő színtársulatánál** közelébb „Niniss” adatott elő. Az előadás minden tekintetben sikerült. A szereplők közül kiemelendők Peterdi (Gregoár) Megyeri (Anatol) valamint Bodroginé Szileriné szerepében. Az est oroszánrészre azonban Makót illeti, ki Korniszky gróf szerepét rendkívüli nagy hatással játszotta.

— **„Boccaccio” és a „Kis herceg”, a szabó-asztalnál.** Sürög-förög a lánysereg, esattog az olló, zakatol a esomó varrógép; karsu kanári csiesergye felese! a piciny ajkak fölhangzó dudolásával, a czi-czi-czimbalom, és undeci, dodeci rap-taplan! Már t. i. hogy a szabadkai színház készülő ruhatárát intervívalta meg a „Kelet” újdonságírója, melyről könyvet lehetne írni ily czímmel: „Utazás Erdélyi Marietta szobái körül.” Hogy is ne érdemelne meg az a sok látványosság, mely itt garmadában fekszik. Egy egész történelem ruhákból, amott az Angol király-dramák lovag ruhái, a Clifford-ok, Henrikek, Warwick-ok, Surrey-k, Plantegerette-k királyi öltönye, palástjai; emitt Gritti és Cizab fejedelmi páncéljai, magyar főurak dísz öltönye, mellette a medicie-ek nyakkeresző gallériái, itt ismét a direktorium feszekfarku frakkjai, ott a 14—15 ik Lajos korabeli pompás rokokók fodros kézelőivel, nyakkendőivel, ezek közt a piros és kiteremteltézt magyar ptykés mellények, ujjasok, patyolat lobogós ingek s mindez a legizletesebben feldolgozva; az idegen nemzetiségű öltönyök a bécsi opera színház remekei után mintázva. A garderobe már egypár ezében áll a bájos directrice-nek, s ha egészen elkészül, úgy a szabadkai színház, egyikével fog birni az ország legbeesesebb, korhó színházi ruhatárával. A szabadkai társulat teljes névsorát, legközelebb közölni fogjuk.

— **Kuthy Béla színiigazgatótól,** tudvalevőleg elvették igazgatói engedélyt, mert törvényeink ellenére más igazgató kerületébe vitte társulatát és ott tényleg működött is. Az engedély megfosztásnak természetesen az lett a szomorú következménye, hogy a társulat feloszlott. Ezenkívül azonban, még más szégyenletes dolog is történt. Mint a deési lapban olvassuk, Kuthy tagjával és más helybeli számos hitelezőivel szemben, daczira annak, hogy Deés város közönsége őt talán érdeme felletti pártolásban részeltette s ez által a társulat fenntartására megkivántató szükségletek biztosítva voltak, — magát fizető képtelenné nyilvánítva, társulata tagjait a legnagyobb nyomor és bizonytalanságban ereszté szét. Az önhibájokon kívül ily kétségbejött helyzetbe jutott színészek, tömörülve saját magok felségelésére, Czeec Katalin k. a. közreműködésével még egy előadást rendeztek,

mely után eloszlottak a szél rózsá irányába. — A k. ig. tanács, midőn a törvénytiszgőt megbüntette, kétségkívül e büntetés súlyát nem érezette a tagokkal is, hanem módot és alkalmat nyujtott azoknak a nyomor elkerülésére.

— **Esztergomban** Boross Lajos, Verdi nagy operáját a „Troubadour”-t vette jutalomjátékául. A közönség, elismerő zajos tapsokkal jutalmazta a tehetséges színészt.

— **Veszprémből** irjak lapunknak: Károlyi Lajos színtársulata minden tekintetben azon társulatok közé tartozik, amelyek teljes magaslátán vannak hivatásuknak. Oly jól van szervezve, hogy alig találuk még a másodrendű szereplők között is valakit, akinek játéka kifogás alá esnék. A társulat női tagjai ügyesen alakítanak, a kar erős és biztos. A férfi szereplők közül kimagasodnak: Károlyi Árpád, Ferenczi, Berényi Gyula, Mezey, Danecz stb. A nők közül Károlyi Lajosné, Tatai E., Bácsné stb. Az előadások egytől-egyig sikerülnek, de melyeket fájdalom, igen kevés közönség látogat.

— **Jakabfi Gábor** Nagy Mihályné színiigazgatójával, közjegyző előtt kötött szerződés alapján, a bajai színikerületben a k. ig. tanács megerősítése folytán, teljhatalmu művezetőnek lett kinevezve. — ez okból Nagy Mihályné fiók-társulata, mely Kaloésán működött, összeolvadt ismét az anya-társulattal és jelenleg Dunaföldvárt működnek, honnan a napokban, Apatinba teszik át állomásukat.

— **Nagyváradon** Szathmáry Árpád jutalmául „Színházi képtelenségek” cz. bohózat került színi. Zsufolt ház, reneteg hahota, taps és 537 ft. brutto bevétel, ezek jellemzik azon est történetét. A jutalmazottat rendkívül melegen fogadta a közönség; számos koszorút dobta fel megjelenésükre a színpadra, kettőt pedig a zsinorpadláról eresztettek le. Közönség oly nagy számmal volt jelen, hogy a zenekar helyét is ki kellett üríteni stámlászekké átalakítani. A szereplők közül fel-tétlen elismerést érdemelnek: Nyilvay Irma, Szathmáry Árpád, Berezay Ödön és Kövesy Gyula.

Állandó rovat.

Kormányengedéllyel bíró színiigazgatók jelenlegi állomásai:

Aradi Gerő Szentes. — Balog Alajos Letenye. — Bényei István M.-Sziget. — Bedő Gábor Komárom. — Bogó Alajos Palánka. — Csóka Sándor Kaposvár. — Kárpáthy György Zala-Egerszeg. — Gáspár Jenő Nagy-Tapolca. — Hubay Gusztáv B.-Gyarmat. — Károlyi Lajos Veszprém. — Homokay László Monor. — Jakab Lajos Zsolna. — Kétszery József Sajó-Szt.-Péter. — Köszeghy Endre Mező-Kövesd. — Kreszányi Ignác Ungvár. — Mándoki Béla Nagyvárad. — Miklóssy Gyula Nyiregyháza. — Nagy Mihályné Duna-Földvár. Szabó Antal Déva. — Szegedi Mihály Lippa. — Szupa Andor Kézdi-Vásárhelyt. — Temesvári Lajos Zombor. — Várady Ferenc Székely-Udvarhely. — Várnay Fábán N.-Somkút. — Völgyi György Érsekújvárt.

Poudre de Serail.

Blaháné Louiza művésznő kedvencz arczpora.

Ezen arczpor, vegytanilag tökéletesítve, minden ártalmas szerekétől mentes és oly kitűnő tulajdonságokat egyesít, hogy minden eddig a kül- és belföldön készített porokat sokszorosan felülmulja; nagyművű federeje az arczot az időjárás kellemetlen befolyásától megóvja, az arcznak és a test színek ifju és természetes színezetet kölcsönöz, úgy hogy a legelősebb szem sem képes a port rajta észrevenni, mely kitűnő hatásaiért Blaháné Louiza asszonyság következő sorokkal tüntette ki:

Tiszt. Müller J. L., ezeltől Vadász Ferencz özv. utóda illatszerezés urnak Budapesten.

A POUDRE DE SERAIL, melyet ön feltalált, valóban kitűnő és nemében páratlan, mert nemcsak az arczon láthatatlan és tartós de egyszerűmndi rendszeres használatnál ártalmatlansága által az arczra oly különös jótékony hatást gyakorol, a minőt még eddig semmiféle arczpor-nál nem tapasztaltam, mely kiváló tulajdonságaiért jövöben mint kedvencz arczporomat kizárólag fogom használni, és megvagyok győződve, hogy felülmulhatatlan jóságaiért általános elismerésnek fog örvendeni.

7-10

Tisztelettel

Blaháné Louiza

Minden doboz POUDRE DE SERAIL a mellékelt bejegyzett védjeggyel van ellátva, 60 kr. és 1 ft. dobozokban: valódi minőségben csupán a feltalálónál Müller J. L., ezeltől Vadász Ferencz özv. utóda illatszerezés a „Virág- királyné”-hez, Budapest, koronaherceg-utca 2. szám szereshető meg.

Színpadi festékek legnagyobb választékban kaphatók.

Vidéki megrendelések pontosan eszközölte tnek.

Kassán, kapható Megay Ágoston gyógyszerész urnál.